

Duchovní útěcha

Po duchovní neútěše vysvětlil papež František, v čem spočívá „duchovní útěcha“. Řekl, že je to „dar Ducha svatého“, který nemá nic společného s okamžiky prchavé euforie, ale je slučitelný s životem uprostřed těžkostí.

23.11.2022

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Pokračujeme v katechezích o duchovním rozlišování, o tom, jak rozpoznat, co se děje v našem srdci a

duši. Poté, co jsme uvažovali nad některými hledisky duchovní neútěchy, oné temnoty v duši, budeme dnes hovořit o duchovní útěše, která je světlem duše a dalším důležitým prvkem rozlišování, jež nelze považovat za samozřejmý, neboť může zavdat příčinu k omylům. Musíme pochopit, co je to duchovní útěcha, stejně jako jsme se snažili pochopit duchovní neútěchu.

Co je to duchovní útěcha? Je to prožitek vnitřní radosti, který povoluje, abychom ve všem spatřovali Boží přítomnost, posiluje víru i naději a také schopnost činit dobro. Člověk prožívající útěchu se při střetu s těžkostmi nevzdává, protože zakouší pokoj silnější, než je zkouška. V duchovním životě i životě jako celku se tudíž jedná o veliký dar a prožitek této vnitřní radosti.

Útěcha je niterné hnutí, které se dotýká hlubin našeho já. Nebije do

očí, ale jemně lahodí jako kapka vody pronikající do houby (sv. Ignác z Loyoly, *Duchovní cvičení*, 335). Člověk vnímá, že jej zahaluje Boží přítomnost, byť neustále ctící jeho svobodu. Nikdy to není nic neladného, co by se snažilo znásilnit naši vůli, ani pomíjívá euforie: naopak, jak jsme si všimli, také bolest – vyvolaná kupříkladu vlastními hříchy – se může stát důvodem k útěše.

Pomysleme na prožitek sv. Augustina, který s matkou Monikou rozmlouvá o kráse věčného života, či na dokonalou radost sv. Františka, jež se ostatně pojila se snášením velice tvrdých situací. Pomysleme na četné světce a světice, kteří dokázali vykonat mnoho velkolepého nikoli kvůli tomu, že by se považovali za schopné a zdatné, ale protože si je podmanila konejšivá vlídnost Boží lásky. Je to onen pokoj, který v sobě užasle zaznamenává svatý Ignác při

četbě životopisů světců. Pokoj, který po konverzi zakouší Edith Stein, když rok po přijetí křtu píše:

„Odevzdávám se tomuto citu a postupně mne začíná naplňovat nový život, který mne podněcuje k novému jednání, aniž by se nijak napínala má vůle. Tento životodárný přítok jako by pramenil z konání a síly, které mi nenáleží a které, aniž by na mne vyvíjely násilí, ve mně přebírají činnost“ (*Psicologia e scienze dello spirito, Città Nuova, 1996, 116*). Je to tedy čirý pokoj, který v našem nitru dává vzejít dobrým hnutím.

Duchovní útěcha se týká především naděje, upíná se k budoucnosti, vyvádí na cestu, umožňuje, abychom se chopili do té doby ustavičně odkládané, či dokonce nepředstavitelné iniciativy, jakou byl křest pro Editu Steinovou.

Útěcha dopřává pokoj nikoli proto, abychom zůstali sedět a užívali si ho...nikoli. Zaplavuje tě pokojem, přitahuje tě k Pánu a staví tě na cestu, abys jednal, abys konal dobro. Když prožíváme čas útěchy, vždy nás to podněcuje k hojnému konání dobra. Ve chvílích neútěchy bychom se naopak chtěli uzavřít sami v sobě a nedělat nic...Útěcha tě pohání vpřed, ke službě druhým, společnosti, lidem...Duchovní útěcha není „řiditelná“, nelze si ji objednat, nelze ji dle libosti naprogramovat. Je to dar Ducha svatého, který umožňuje natolik důvěrný vztah k Bohu, že se jím zdánlivě ruší veškerý odstup. Když sv. Terezie od Dítěte Ježíše ve čtrnácti letech navštívila římskou baziliku sv. Kříže, snažila se dotknout jednoho hřebu, jimiž byl Ježíš přibit na kříž, který se zde uctívá. Tuto svou nebojácnost Terezička pocítuje jako příval lásky a důvěrnosti. A pak si zapíše: „Byla jsem skutečně až příliš odvážná.“

Avšak Pán vidí do hloubi srdce a ví, že můj úmysl byl čistý... Jak je vidět, jednala jsem jako dítě, které si smí všechno dovolit a které považuje poklady otcovy za své“ (*Dějiny duše, Praha 1941, 131*). Takto si to spontánně zapsala: útěcha tě mírně a pokojně přivádí k takovému bezprostřednímu jednání, jako bychom byli děti. Čtrnáctiletá dívka nám zde podává nádherný popis duchovní útěchy. Je na něm patrný vztah k Bohu, který nám dodává odvahu, touhu po účasti na Jeho životě, tedy na konání toho, v čem má Bůh zalíbení. Vnímáme totiž důvěrnost svého vztahu k Bohu, cítíme, že jeho domov je naším domovem, že u Něj nacházíme přijetí, lásku a občerstvení. Díky této útěše se nevzdáváme, byť musíme čelit obtížím: a vskutku, Terezie s toutéž smělostí a navzdory svému mládí žádá papeže o svolení se vstupem do Karmelu a je vyslyšena. Co to znamená? Znamená to, že

duchovní útěcha posiluje naši statečnost, kdežto temnota a neútěcha nás vedou k myšlenkám, že na nic nestačíme. Stahují nás ke dnu, do temnoty. „Nemohu to udělat, nezvládnou to.“ V časech útěchy naopak vnímáme, že v Boží síle můžeme jít dál a konat věci, které bychom v neútěše nebyli zvládli. To je na útěše pěkné, avšak pozor, musíme dobře rozlišovat Boží útěchu od falešné útěchy.

V duchovním životě nastává cosi obdobného jako v lidské tvorbě: najdeme tu originály a napodobeniny. Jestliže se ryzí útěcha podobá kapce na houbě, je jemná a niterná, její nápodoby jsou hlučnější a nápadnější, jsou čirým nadšením. Jsou jako nesoudržné ohně ze slámy a vedou nás k tomu, že se stahujeme do sebe a nestaráme se o druhé. Falešná útěcha nakonec zanechává prázdnotu, jelikož nás vzdaluje od středu našeho bytí. Z toho důvodu

jsme schopni učinit cokoli, když vnímáme štěstí a pokoj. Nesmíme ovšem tento pokoj zaměňovat s přechodným nadšením, které trvá dnes, ale pak poleví a už není.

Je tudíž třeba konat rozlišování, i když prožíváme duchovní útěchu. Falešná útěcha se totiž může stát nebezpečnou, pokud ji nutkavě vyhledáváme kvůli ní samé a zapomínáme přitom na Pána. Jak by řekl svatý Bernard, hledá se útěcha poskytovaná Bohem, a nikoli Bůh v útěše. Máme však hledat Pána, protože Pán nás svou přítomností utěšuje a pobízí k další cestě, nikoli Boha, který nám k tomu přináší útěchu, to není dobré a nemělo by nás to zajímat. Jednalo by se o tutéž dětskou dynamiku, o níž jsme hovořili posledně: dítě hledá své rodiče, aby od nich něco vyzískalo, nikoli kvůli nim samotným, sleduje nějaký zájem: „Tatínku, maminko.“ Děti jsou v tom zdatné, umějí si

pohrát, a když je rodina rozdělená, hledají na obou stranách, ale to není dobré, něco takového není útěcha, nýbrž zájem. Také nám hrozí, že budeme svůj vztah k Bohu prožívat dětinsky, sledovat vlastní zájmy, umenšíme Boha na uživatelský a spotřebitelský předmět, a ztratíme tak ten nejkrásnější dar, kterým je Bůh sám. Jděme tedy kupředu životem, který se odvíjí mezi duchovní útěchou plynoucí z Boha a neútěchou pocházející z hříchu tohoto světa, avšak dokažme rozlišovat, kdy se jedná o Boží útěchu, která vlévá pokoj až do hloubi duše, a kdy o pomíjivé nadšení, které není špatné, ale není Boží útěchou.

RadioVaticana.cz / Rome
Reports

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/
duchovni-utecha/](https://opusdei.org/cs-cz/article/duchovni-utecha/) (20.03.2026)